

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એમ/એસ. સેરાજુદ્દીન એન્ડ કંપની.

વી.

તેમના કામદારો

(પી. બી. ગજેન્દ્રગડકર અને કે. એન. વાંચુ, જેજે.)

ઔદ્યોગિક વિવાદ-રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંદર્ભ-માન્યતા "યોગ્ય સરકાર"-ખાણને વેગ આપવા માટે "ઔદ્યોગિક વિવાદ"-ખાણનું નિર્માણ-વ્યાખ્યા-ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ (૧૯૪૭ નો ૧૪), કલમ ૨ (એ), ૨ (એ) (i), ૨ (જે), ૨ (કે)-ખાણ અધિનિયમ, ૧૯૫૨ (૧૯૫૨ નો ૨૫), કલમ ૨ (જે), ૨ (કે), ૨ (એચ).

કર્મચારીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા દાવાઓને આવરી લેતા વિવાદને પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ટ્રિબ્યુનલને ચુકાદા માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાએ સંદર્ભની માન્યતા સામે પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને વિનંતી કરી હતી કે કલમ ૨ (એ) હેઠળ વર્તમાન વિવાદના સંબંધમાં માન્ય સંદર્ભ આપી શકે તેવી યોગ્ય સરકાર કેન્દ્ર સરકાર હતી, પશ્ચિમ બંગાળ સરકાર નહીં અને તેથી, સંદર્ભ અનધિકૃત અને અસમર્થ હતો અને ટ્રિબ્યુનલને તેની સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નહોતું. ટ્રિબ્યુનલે આ વાંધાને નકારી કાઢ્યો હતો અને ગુણદોષ પર સુનાવણી માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. આ નિષ્કર્ષની વિરુદ્ધમાં, અપીલકર્તાએ વિશેષ મંજૂરી દ્વારા હાલની અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું અને એકમાત્ર મુદ્દો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે કલકત્તા ખાતે અપીલકર્તાનું મુખ્ય કાર્યાલય ખાણનો અભિન્ન ભાગ હોવાથી, ઉપરોક્ત કાર્યાલય અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચેનો કોઈપણ ઔદ્યોગિક વિવાદ કલમ ૨ (એ) (આઈ) હેઠળ ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદ છે અને તેથી યોગ્ય સરકાર કેન્દ્ર સરકાર હોવી જોઈએ, રાજ્ય સરકાર નહીં. નિર્ણય માટેનો પ્રશ્ન એ હતો કે શું વર્તમાન વિવાદને ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદ કહી શકાય. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે "ઉદ્યોગ" શબ્દ ખાણકામ કંપનીની મુખ્ય કચેરીનો સમાવેશ કરવા માટે પૂરતો વિશાળ છે, જોકે તે તે સ્થળથી દૂર સ્થિત હોઈ શકે છે જ્યાં ખાણકામની કામગીરી ખરેખર હાથ ધરવામાં આવે છે અને

તે કલમ ૨ (જે) માં સમાવિષ્ટ "ઉદ્યોગ"શબ્દની કહેવાતી વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં છે કે "ખાણના સંબંધમાં"શબ્દનો અર્થ કરવો આવશ્યક છે.

એવું માનવામાં આવે છે કે ખાણના સંબંધમાં "ઔદ્યોગિક વિવાદ"શબ્દનો અર્થ કાઢવા માટે, પહેલા ખાણનો અર્થ શું છે તે નક્કી કરવું આવશ્યક છે અને તે કલમ ૨ (જે) દ્વારા નિર્ધારિત ઉદ્યોગની વ્યાપક વ્યાખ્યાના સંદર્ભ વિના કરવું આવશ્યક છે.કાયદામાં જ "ખાણ"શબ્દની વ્યાખ્યાની ગેરહાજરીમાં, જે ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ તે "ખાણ"શબ્દનો શબ્દકોશ અર્થ છે અથવા ખાણ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ છે અને તે પ્રકાશમાં નિર્ણય લેવામાં આવે છે, એવું માનવા માટે કોઈ મુશ્કેલી હોઈ શકે નહીં કે કલકત્તા ખાતે મુખ્ય કાર્યાલયમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓ અને નોકરીદાતા વચ્ચેનો ઔદ્યોગિક વિવાદ ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદ નથી.મુખ્ય કાર્યાલય ખાણ નથી અને તેથી, એક ઉદ્યોગ છે!મુખ્ય કાર્યાલયમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો વિવાદ ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદ નથી.

ખાણકામ લીઝ હેઠળ ભાડૂતને આપવામાં આવેલા અધિકારોની કલમ ૨ (એ) ના નિર્માણ પર કોઈ સીધી અસર થઈ શકતી નથી અને તેથી, ટ્રિબ્યુનલે યોગ્ય રીતે જણાવ્યું હતું કે, કલકત્તા ખાતેની તેની મુખ્ય કચેરીમાં અપીલકર્તા અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચેનો વર્તમાન વિવાદ ખાણના સંબંધમાં વિવાદ નથી.

વધુમાં એવું માનવામાં આવે છે કે કલમ ૨ (એ) (આઈ) ની બહારના તમામ ઔદ્યોગિક વિવાદો કલમ ૨ (એ) (આઈ) હેઠળ રાજ્ય સરકારની ચિંતા છે; બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સામાન્ય નિયમ એ છે કે નોકરીદાતા અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચે ઉદ્ભવતા ઔદ્યોગિક વિવાદને કલમ ૨ (એ) (આઈ) હેઠળ આવતા કેસો સિવાય રાજ્ય સરકાર દ્વારા ચુકાદા માટે મોકલવામાં આવશે; અને તેથી તે કલમ ૨ (એ) (આઈ) માં ઉલ્લેખિત અપવાદોમાંથી એકની હદ છે જે વર્તમાન કેસમાં નક્કી કરવાની છે, અને ઉપરોક્ત અપવાદની હદ નક્કી કરવામાં, તે સહન કરવું અપ્રસ્તુત રહેશે નહીં. ખાણ અધિનિયમની જોગવાઈઓના અવકાશને ધ્યાનમાં રાખીને તેથી જ ખાણની કચેરી ખાણની વ્યાખ્યાની બહાર છે તે હકીકત કલમ ૨ (એ) (૧) હેઠળ "ખાણ" શબ્દનો અર્થઘટન કરવામાં થોડી મદદ કરે છે અને તેથી, ટ્રિબ્યુનલ યોગ્ય નિષ્કર્ષ પર આવ્યું છે કે વર્તમાન કેસમાં પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંદર્ભ માન્ય હતો.

દિવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર: ૧૯૬૧ની સિવિલ અપીલ નંબર ૩૫૫.

ચોથી ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ, પશ્ચિમ બંગાળના ૧૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૬૧ના આદેશ નંબર ૨૮માંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ. VIII-૭૧.

અપીલકર્તાઓ વતી પી. કે. સાન્યાલ અને ડી. એન. મુખર્જી.

જનાર્દન શર્મા, પ્રતિવાદીઓ માટે.

૧૯૬૨. માર્ચ, ૧૯. કોર્ટનો ચુકાદો ગજેન્દ્રગડકર, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

વિશેષ રજા દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલ ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ (૧૯૪૭નો ૧૪) (ત્યારબાદ અધિનિયમ તરીકે ઓળખાય છે) ની કલમ ૨ (એ) ના એક ભાગના નિર્માણ વિશે ખૂબ જ ટૂંકો પ્રશ્ન ઉઠાવે છે. આ પ્રશ્ન આ રીતે ઊભો થાય છે. ૧૪મી માર્ચ, ૧૯૬૦ના રોજ પશ્ચિમ બંગાળ સરકારે ચાર નોકરીદાતાઓ અને તેમના સંબંધિત કર્મચારીઓ વચ્ચેના વિવાદની છ બાબતોનો ચુકાદો ચોથી ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલને મોકલ્યો હતો. નોકરીદાતાઓમાં અપીલકર્તા મેસર્સ સેરાજુદ્દીન એન્ડ કંપની, આર-૧૬, બેઝિટન્ક સ્ટ્રીટ, કલકત્તા-૧ અને વિવાદની વસ્તુઓ ગ્રેડ અને સ્કેલ, મોંઘવારી ભથ્થું, ઘરનું ભાડું, રજા અને રજાઓ, પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને ગ્રેયુટી અને સેવાની શરતો માટે કર્મચારીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા દાવાઓને આવરી લેતી હતી. જો એવું જણાય કે અન્ય ત્રણ ઔદ્યોગિક સંસ્થાઓમાં કાર્યરત તમામ કામદારોએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સોગંદનામા દાખલ કરીને જાણ કરી હતી કે તેઓ કેસ સાથે આગળ વધવા

માંગતા નથી કારણ કે તેમની અને તેમના સંબંધિત નોકરીદાતાઓ વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન થઈ ગયું છે.આ રીતે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેના ચુકાદા માટે જે એકમાત્ર વિવાદ બાકી રહ્યો હતો તે અપીલકર્તા અને તેના કામદારો વચ્ચેનો વિવાદ હતો.

અપીલકર્તા વતી, સંદર્ભની માન્યતા સામે પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો.એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૨ (એ) હેઠળ, પક્ષકારો વચ્ચેના વર્તમાન વિવાદના સંબંધમાં માન્ય સંદર્ભ આપી શકે તેવી યોગ્ય સરકાર કેન્દ્ર સરકાર હતી, પશ્ચિમ બંગાળની રાજ્ય સરકાર નહીં અને તેથી, પછીની સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ સંદર્ભ અનધિકૃત અને અસમર્થ હતો અને તેથી ટ્રિબ્યુનલને તેની સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નહોતું.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આ વાંધાને નકારી કાઢવામાં આવ્યો છે અને ગુણદોષ પર સુનાવણી માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.તે આ નિષ્કર્ષની વિરુદ્ધ છે કે અપીલકર્તા વિશેષ રજા દ્વારા આ અદાલતમાં આવ્યો છે અને તેથી અપીલકર્તા વતી શ્રી સાન્યાલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો એકમાત્ર મુદ્દો એ છે કે કલમ ૨ (એ) હેઠળ યોગ્ય સરકાર કેન્દ્ર સરકાર છે, પશ્ચિમ બંગાળની રાજ્ય સરકાર નહીં.

આ મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા, અપીલકર્તાની કચેરીમાં કામદારો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતા કાર્યના સંદર્ભમાં સંબંધિત અને ભૌતિક તથ્યોનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે.કલકત્તા ખાતે અપીલકર્તાની કચેરી સામાન્ય રીતે

ખાણોના કામનું સંચાલન કરે છે અને તેના ખાણ ઉત્પાદનોના વેચાણની દેખરેખ રાખે છે.અપીલકર્તાની ખાણકામની કામગીરી, જોકે, ઉપરોક્ત રાજ્ય દ્વારા અપીલકર્તાની તરફેણમાં ચલાવવામાં આવેલી લીઝ હેઠળ ઓરિસ્સા રાજ્ય પર કરવામાં આવે છે.આ કામગીરી, કોમાઈટ અને મેંગેનીઝના કાર્ય સાથે સંબંધિત છે.કલકત્તા કાર્યાલયનું કાર્ય માત્ર ખાણકામની કામગીરી પર સામાન્ય નિયંત્રણ રાખવાનું અને ઉપરોક્ત ખાણોમાં ઉત્પાદિત ખનિજોના વેચાણની દેખરેખ રાખવાનું છે.એવું લાગે છે કે કલકત્તાની મુખ્ય કચેરીમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓની ઓરિસ્સાની કચેરીમાં બદલી થઈ શકે છે જ્યાં ખાણો આવેલી છે.ખાણકામની કામગીરી પર સીધા દેખરેખ નિયંત્રણનો ઉપયોગ કરવાના હેતુસર, અપીલકર્તા ખાણોના સ્થળ પર કર્મચારીઓને નિયુક્ત કરે છે.શ્રી સાન્યાલ દલીલ કરે છે કે કલકત્તા ખાતે અપીલકર્તાની મુખ્ય કચેરી ખાણનો અભિન્ન ભાગ હોવાથી, ઉપરોક્ત કચેરી અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચેનો કોઈપણ ઔદ્યોગિક વિવાદ કલમ ૨ (એ) (આઈ) હેઠળ ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદ છે, અને તેથી યોગ્ય સરકાર કેન્દ્ર સરકાર હોવી જોઈએ, રાજ્ય સરકાર નહીં.

કલમ ૨ (એ) (આઈ) એ જોગવાઈ કરે છે કે, જ્યાં સુધી વિષય અથવા સંદર્ભમાં કંઈક પ્રતિકૂળ ન હોય ત્યાં સુધી, "યોગ્ય સરકાર"નો અર્થ ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદના સંબંધમાં કેન્દ્ર સરકાર થાય છે.અમારા નિર્ણય માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું વર્તમાન વિવાદને ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદ કહી શકાય.શ્રી સાન્યાલની દલીલ છે કે

"ઉદ્યોગ"શબ્દ ખાણકામ કંપનીની મુખ્ય કચેરીનો સમાવેશ કરવા માટે પૂરતો વ્યાપક છે, જો કે તે તે સ્થળથી દૂર સ્થિત હોઈ શકે છે જ્યાં ખાણકામની કામગીરી ખરેખર હાથ ધરવામાં આવે છે; અને તે કલમ ૨ (જે) માં સમાવિષ્ટ "ઉદ્યોગ"શબ્દની ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં છે કે "ખાણના સંબંધમાં"શબ્દનો અર્થ કરવો આવશ્યક છે.કલમ ૨ (કે) હેઠળ "ઔદ્યોગિક વિવાદ"નો અર્થ અન્ય બાબતોની સાથે નોકરીદાતાઓ અને કામદારો વચ્ચેની કોઈપણ વિવાદની શરત છે અને "કામદાર"શબ્દનો અર્થ કલમ ૨ (૮) દ્વારા વર્ણવેલ પ્રકારનું કોઈપણ કુશળ અથવા અકુશળ કામ કરવા માટે કોઈપણ ઉદ્યોગમાં કાર્યરત કોઈપણ વ્યક્તિ થાય છે.તેથી, કલમ ૨ (એ) (આઈ) માં વપરાયેલ "ઔદ્યોગિક વિવાદ"શબ્દો આપણને કલમ ૨ (જે) માં "ઉદ્યોગ"શબ્દની વ્યાખ્યા તરફ લઈ જાય છે કારણ કે ઔદ્યોગિક વિવાદ આપણને કામદારની વ્યાખ્યા તરફ લઈ જાય છે અને કામદારની વ્યાખ્યા અનિવાર્યપણે કલમ ૨ (જે) માં "ઉદ્યોગ"ની વ્યાખ્યા લાવે છે.આ રીતે "ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદ"કલમનો અર્થ કાઢવામાં આપણે કલમ ૨ (જે) માં "ઉદ્યોગ"શબ્દની વ્યાપક વ્યાખ્યા લાવવાનું ટાળી શકતા નથી અને ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં, ખાણનો અર્થ ખાણકામનો ઉદ્યોગ હોવો જોઈએ અને તેમાં મુખ્ય કાર્યાલયનો સમાવેશ થશે જે કંપનીની ખાણકામ કામગીરી પર સામાન્ય દેખરેખ રાખે છે, જો કે તે તે સ્થળથી દૂર સ્થિત હોઈ શકે છે જ્યાં ઉપરોક્ત

કામગીરી હાથ ધરવામાં આવે છે.તે, ટૂંકમાં, અપીલના સમર્થનમાં વિનંતી કરાયેલ દલીલ છે.

બીજી બાજુ, જો આપણે કલમ ૨ (એ) (આઈ) માંની વ્યાખ્યા પર નજર કરીએ, તો એ નોંધવામાં આવશે કે જ્યાં તેનો હેતુ ઉદ્યોગને આ રીતે સંદર્ભિત કરવાનો હતો, ત્યાં વ્યાખ્યા ઉદ્યોગ શબ્દનો ઉપયોગ કરે છે, ઉદાહરણ તરીકે, તે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા આ વતી ઉલ્લેખિત કોઈપણ નિયંત્રિત ઉદ્યોગને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદનો ઉલ્લેખ કરે છે, જ્યારે ખાણને લગતા વિવાદનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે વ્યાખ્યા ખાણ ઉદ્યોગને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદનો ઉલ્લેખ કરતી નથી પરંતુ તે માત્ર ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદનો ઉલ્લેખ કરે છે.સંદર્ભમાં, ખાણને બેંકિંગ અથવા વીમા કંપની તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અથવા તેલ ક્ષેત્ર અથવા મુખ્ય બંદર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.તેથી, ખાણના સંબંધમાં "ઔદ્યોગિક વિવાદ"શબ્દનો અર્થઘટન કરતી વખતે, આપણે પહેલા ખાણનો અર્થ શું છે તે નક્કી કરવું જોઈએ અને આ કલમ ૨ (જે) દ્વારા નિર્ધારિત ઉદ્યોગની વ્યાપક વ્યાખ્યાના સંદર્ભ વિના કરવું જોઈએ.

કાયદામાં "ખાણ"શબ્દની કોઈ વ્યાખ્યાની ગેરહાજરીમાં, આપણે શબ્દકોષનો અર્થ ધાતુ, કોલસો, મીઠું વગેરે માટે પૃથ્વીમાં ખોદકામ તરીકે ધ્યાનમાં લઈ શકીએ છીએ. ખાણ અધિનિયમ (૧૯૫૨નો ૩૫) પણ કલમ ૨ (જે) માં "ખાણ"ની વ્યાખ્યા ધરાવે છે.આ વ્યાખ્યા દર્શાવે છે કે, અન્ય

બાબતોની સાથે, "ખાણ"નો અર્થ એ છે કે કોઈ પણ ખોદકામ કે જેમાં ખનિજોની શોધ કરવા અથવા મેળવવાના હેતુ માટે કોઈ કામગીરી કરવામાં આવી હોય અથવા ચાલી રહી હોય.તે નોંધપાત્ર છે કે કલમ ૨ (જે) હેઠળ ખાણની વ્યાખ્યામાં ખાણની કચેરીને બાકાત રાખવામાં આવી છે, જેને કલમ ૨ (કે) દ્વારા અલગથી વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ સંબંધિત ખાણની સપાટી પરની કચેરી થાય છે, જેથી તેમાં કોઈ શંકા ન રહે કે ખાણની કચેરી, ભલે તે ખાણની સપાટી પર જ સ્થિત હોય, તે ખાણની વ્યાખ્યામાં નથી.આ સ્થિતિ વધુ સ્પષ્ટ થાય છે જ્યારે આપણે ખાણમાં કાર્યરત વ્યક્તિની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં લઈએ છીએ જે કલમ ૨ (એચ) દ્વારા સૂચવવામાં આવી છે.એક વ્યક્તિ ખાણમાં કાર્યરત હોવાનું કહેવાય છે, જે વ્યવસ્થાપક દ્વારા અથવા તેની જાણકારી સાથે નિમણૂક હેઠળ કામ કરે છે, પછી ભલે તે વેતન માટે હોય કે નહીં, કોઈપણ ખાણકામની કામગીરીમાં, અથવા ખાણમાં અથવા તેની આસપાસ ઉપયોગમાં લેવાતી કોઈપણ મશીનરીના કોઈપણ ભાગને સાફ કરવા અથવા તેલ આપવા માટે, અથવા ખાણકામની કામગીરી સાથે આનુષંગિક અથવા સંકળાયેલ કોઈપણ અન્ય પ્રકારના કામમાં.તે સ્પષ્ટ છે કે મુખ્ય કાર્યાલય જ્યાં પણ સ્થિત હોય ત્યાં કાર્યરત વ્યક્તિઓને વ્યાખ્યાના પ્રથમ ભાગમાં ખાણકામની કામગીરી કરવા માટે ન કહી શકાય.અમારા મતે, તેઓ સામાન્ય રીતે અન્ય કોઈ પણ પ્રકારના કામમાં રોકાયેલા હોવાનું ન કહી શકાય જે ખાણકામની કામગીરી સાથે આકસ્મિક અથવા સંકળાયેલું હોય.ખાણકામની કામગીરી સાથે આનુષંગિક

અથવા સંકળાયેલું કાર્ય ખાણકામની કામગીરી સાથે સંબંધિત હોવું જોઈએ.મુખ્ય કાર્યાલયમાં જે કામ કરવામાં આવે છે જેમાં મુખ્યત્વે વેચાણની કામગીરીનો સમાવેશ થાય છે તે ખરેખર ખનિજો તૈયાર થયા પછી શરૂ થાય છે અને તેમની સાથે સંકળાયેલી અથવા આનુષંગિક તમામ કામગીરીઓ સમાપ્ત થાય છે.આ સ્થિતિ વિવાદિત નથી.તેથી, તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે ખાણ અધિનિયમ હેઠળ, ખાણની કચેરી, ખાણની સપાટી પર સ્થિત હોવા છતાં, જરૂરી નથી કે તે ખાણ હોય અને ઉપરોક્ત કચેરીના કર્મચારીઓને ખાણમાં કાર્યરત વ્યક્તિઓ હોવાનું કહી શકાય નહીં અને તેથી, ખાણ અધિનિયમની નિયમનકારી જોગવાઈઓ જરૂરી નથી કે તે કચેરીને લાગુ પડશે અને ઉપરોક્ત કચેરીમાં કર્મચારીઓની સેવાની શરતોને સંચાલિત કરશે નહીં.

"ખાણ"શબ્દના શબ્દકોશ અર્થના પ્રકાશમાં અથવા ખાણ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ "ખાણ"શબ્દની વ્યાખ્યાના પ્રકાશમાં આપણે કલમ ૨ (એ) (i) હેઠળ ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદનો અર્થ શું છે તે નક્કી કરવાનું છે.તે રીતે જોવામાં આવે તો એવું માનવા માટે કોઈ મુશ્કેલી ન હોઈ શકે કે કલકત્તાની મુખ્ય કચેરીમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓ અને નોકરીદાતા વચ્ચેનો ઔદ્યોગિક વિવાદ ખાણને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદ નથી.મુખ્ય કાર્યાલય ખાણ નથી અને તેથી, મુખ્ય કાર્યાલયમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો ઔદ્યોગિક વિવાદ ખાણ સંબંધિત ઔદ્યોગિક વિવાદ નથી.

જો કે, અપીલકર્તા વતી શ્રી સાન્યાલ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ખાણ અને લઘુમતીઓ (નિયમન અને વિકાસ) અધિનિયમ (૧૯૪૮ નો ૫૩) હેઠળ ખાણકામ લીઝનો અર્થ એ છે કે શોધ, જીત, કામ કરવા, વેપારી બનાવવા, ખનિજોને લઈ જવા અથવા નિકાલ કરવા અથવા તેની સાથે જોડાયેલા હેતુઓ માટે આપવામાં આવેલ લીઝ, અને તેમાં અન્વેષણ અથવા ભાવિ લાઈસન્સનો સમાવેશ થાય છે.આ કાયદામાં ૧૯૫૭માં નોંધપાત્ર સુધારો કરવામાં આવ્યો છે.પરંતુ કલમ ૩ (ડી) માં સમાવિષ્ટ "ખાણકામ લીઝ"ની વ્યાખ્યા પર વિનંતી કરવામાં આવેલી દલીલના હેતુ માટે, અધિનિયમમાં અથવા ઉપરોક્ત વ્યાખ્યામાં જ કરવામાં આવેલા અનુગામી સુધારાઓનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી નથી.દલીલ એ છે કે ખાણકામ લીઝમાં એવી જોગવાઈ હોય છે જે ભાડૂતને ખનિજો લઈ જવા અથવા તેનો નિકાલ કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે અને તેથી, ખાણકામ લીઝ દ્વારા આવરી લેવામાં આવતા ખનિજોના નિકાલની પ્રક્રિયા ખાણકામની કામગીરી સાથે સંકલિત રીતે જોડાયેલી હોવી જોઈએ અને ખનિજોના વેચાણની દેખરેખ મુખ્ય કાર્યાલયમાં કરવામાં આવે છે, તેથી મુખ્ય કાર્યાલય પોતે જ ખાણનો એક ભાગ છે.અમારા મતે આ દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી.દેખીતી રીતે ખાણકામની લીઝ આપવાનો હેતુ જેસીને ખનિજો શોધવા અને જીતવા અને તેમને વેપારી બનાવવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો હતો.ઉપરોક્ત હેતુમાં ખનિજોને લઈ જવાનો અને બજારમાં તેનો નિકાલ કરવાનો ભાડૂતનો અધિકાર આવશ્યકપણે સામેલ હોવો જોઈએ.પરંતુ ખાણકામ લીઝ હેઠળ ભાડૂતને

આપવામાં આવેલા અધિકારોની કલમ ૨ (એ) ના નિર્માણના પ્રશ્ન પર કોઈ સીધી અસર થઈ શકતી નથી, જેની સાથે આપણે સંબંધિત છીએ.આપણે પહેલેથી જ ધ્યાન દોર્યું છે તેમ, કાયદામાં જ "ખાણ"શબ્દની વ્યાખ્યાની ગેરહાજરીમાં, આપણે શબ્દકોષનો અર્થ અથવા ખાણ અધિનિયમમાં "ખાણ"શબ્દની વ્યાખ્યા લેવી પડશે. જે ભાડૂતની તરફેણમાં ખાણકામની લીઝ ચલાવવામાં આવે છે તેને આપવામાં આવેલા અધિકારો કલમ ૨ (એ) (આઈ) માં "ખાણ"શબ્દનો અર્થઘટન કરવામાં કોઈ મદદ કરી શકશે નહીં.તેથી, અમે સંતુષ્ટ છીએ કે ટ્રિબ્યુનલનું એવું માનવું સાચું હતું કે કલકત્તા ખાતેની તેની મુખ્ય કચેરીમાં અપીલકર્તા અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચેનો વર્તમાન વિવાદ ખાણના સંબંધમાં વિવાદ નથી.

સામાન્ય વિચારણાઓ પર પણ, ટ્રિબ્યુનલનો નિષ્કર્ષ સાચો જણાય છે.કેન્દ્ર સરકારને ખાણના સંબંધમાં ઔદ્યોગિક વિવાદોમાં રસ હશે અને તેથી, આવા વિવાદોના સંદર્ભમાં, કેન્દ્ર સરકારને કલમ (૨) (એ) દ્વારા યોગ્ય સરકાર બનાવવામાં આવે છે.આ સંબંધમાં એવું માનવું ગેરવાજબી નહીં હોય કે કેન્દ્ર સરકાર ખાણ અધિનિયમ દ્વારા વ્યાખ્યાયિત ખાણોને લગતા ઔદ્યોગિક વિવાદોમાં રસ ધરાવતી હશે. ખાણ અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓનો હેતુ ખાણોમાં મજૂરોનું નિયમન કરવાનો છે અને કાયદાની યોજના દર્શાવે છે તેમ, ખાણોમાં કામ કરતા લોકોના સ્વાસ્થ્ય અને સલામતી માટે અધિનિયમ દ્વારા ઘણી જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે અને તે માટે કલાકો અને રોજગારની મર્યાદા

માટે પણ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે.જો કાયદાની યોજના દર્શાવે છે કે ખાણની કચેરી કાયદાની મર્યાદાની બહાર છે અને કચેરીમાં રોકાયેલા કર્મચારીઓ, તેથી, સામાન્ય રીતે કાયદાની મુખ્ય જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત નહીં થાય, તો એવું માનવું ગેરવાજબી રહેશે નહીં કે ખાણની કચેરીના આવા કર્મચારીઓ અને નોકરીદાતા વચ્ચેનો ઔદ્યોગિક વિવાદ એ કોઈ વિવાદ નથી જેમાં કેન્દ્ર સરકારને રસ હશે.એવું હોઈ શકે છે કે ખાણની સપાટી પર આવેલી ખાણની કચેરીમાં કરવામાં આવેલું અમુક કામ ખાણકામની કામગીરી સાથે આનુષંગિક અથવા સંકળાયેલું હોઈ શકે છે, જેમ કે, કામદારોની મસ્ટર રોલ રાખવી અથવા તેમના માટે ચુકવણી રજિસ્ટર જાળવવું.આવા પ્રકારના કામમાં રોકાયેલા કારકુનને ખાણમાં કાર્યરત વ્યક્તિઓ કહી શકાય; પરંતુ મુખ્ય કાર્યાલયમાં જે કામ સાથે આપણે આ અપીલમાં સીધા જ સંબંધિત છીએ તે ખાણકામની કામગીરી સાથે સંપૂર્ણપણે અસંબંધિત છે.તમામ ઔદ્યોગિક વિવાદો કે જે કલમ ૨ (એ) (i) ની બહારની બાજુ છે તે કલમ ૨ (એ) (ii) હેઠળ રાજ્ય સરકારની ચિંતા છે; બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સામાન્ય નિયમ એ છે કે નોકરીદાતા અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચે ઉદ્ભવતા ઔદ્યોગિક વિવાદને કલમ ૨ (એ) (i) હેઠળ આવતા કેસો સિવાય રાજ્ય સરકાર દ્વારા ચુકાદા માટે મોકલવામાં આવશે; અને તેથી તે કલમ ૨ (એ) (i) માં ઉલ્લેખિત અપવાદોમાંથી એકની હદ છે જે આપણે પૂર્વ-માંગવામાં આવેલા કેસમાં નક્કી કરવી પડશે.ઉપરોક્ત અપવાદની હદ નક્કી કરવામાં, ખાણ અધિનિયમની

જોગવાઈઓના અવકાશને ધ્યાનમાં રાખવો અપ્રસ્તુત રહેશે નહીં.તેથી જ આપણે વિચારીએ છીએ કે ખાણની કચેરી ખાણની વ્યાખ્યાની બહાર છે તે હકીકત કલમ ૨ (એ) (આઈ) હેઠળ "ખાણ"શબ્દનો અર્થઘટન કરવામાં થોડી મદદ કરે છે.

તેથી આપણે એવું માનવું જોઈએ કે ટ્રિબ્યુનલ એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં યોગ્ય હતું કે વર્તમાન કેસમાં પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલ સંદર્ભ માન્ય હતો.તે મુજબ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ સાથે બરતરફ કરવામાં આવે છે.

અરજી ફગાવી દેવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.